ויצא ה

א. עס איז ידוע דער פתגם פון רבותינו נשיאינו[1] אַז באַלד נאָך שמח"ת (ושבת בראשית)[2] הויבט זיך אָן דער סדר העבודה פון „ויעקב הלך לדרכו"[3] — אַ איד גייט צו זיין דרך (וסדר העבודה) פון דעם גאַנצן יאָר.

און ווי גערעדט שוין כמה פעמים[4] דער ביאור אין דעם: במשך חודש תשרי זיינען אידן פאַרנומען בעיקר מיט עניני קדושה (די ימים טובים ומצות שבהם און די הכנות צו זיי); נאָכן חודש תשרי גייט מען אַריין אין וואָכעדיקע טעג און וואָכעדיקע ענינים — רוב טעג זיינען ימי החול וואָס אין זיי זיינען די מערסטע אידן פאַרנומען מיט עסק הפרנסה וכו'.

און אָט דער איבערגיין פון דער עבודה פון חודש תשרי צו דער עבודה פון כל השנה איז מרומז אין „ויעקב הלך לדרכו", וואָס די הדגשה פון וואַרט „לדרכו" — צו זיין וועג — אַנטהאַלט אין זיך אַ תוכן פון צוויי קצוות: פון איין זייט ווערט דערמיט אַנגעדייט, אַז דער וועג, אויף וועלכן אַ איד גייט אין דער וואָכעדיקייט פון גאַנצן יאָר נאָך תשרי, איז ניט ווי דער וועג פון חודש תשרי, נאָר „דרכו" — זיין (דעם מענטשס) וועג: דעם גרעסטן טייל פון טאָג איז אַ איד פאַרנומען מיט פרנסה, עסן און טרינקען און שלאָפן[5] א.א.ו.ו. — און אין דעם וועג זעט זיך ניט (בגלוי) קיין הייליקייט. אין דעם איז, לכאורה, ניטאָ קיין אונטערשייד צווישן אַ איד און אַ ניט־איד.

לאידך, אין דעם זעלבן וואָרט „לדרכו" ווערט אונטערגעשטראָכן אַז דער וועג אין וועלכן דער איד גייט במשך דעם גאַנצן יאָר איז „דרכו": זיין וועג — יעקב (אבינו)ס באַוונדער דרך, וואָס ער האָט אויסגעטראָטן פאַר אַלע אידן; ד.ה. אויך דער וואָכעדיקער דרך פון אַ איד, זיין גאַנג און אויפפירונג במעשיו, במאכלו ובמשקהו כו' ובמשאו ובמתנו וכו'[6], איז אַנדערש ווי ביי אַ ניט איד, להבדיל; ס'איז אין אַ אידישן אופן, אין אַן אופן פון „לשם שמים"[7] און „בכל דרכיך דעהו"[8].

און דערמיט איז אויך פאַרשטאַנדיק די שייכות פון „ויעקב הלך לדרכו" צום זמן פון חודש תשרי — און מ'איז מכריז (כידוע המנהג בכ"מ) „ויעקב הלך לדרכו"[9] — וואָרום די נתינת כח וואָס אַ

---

1) ראה שיחות: שמח"ת תרפ"ו. שמח"ת תרצ"ז (אות יג). אחש"פ תרצ"ה (סה"מ תיש"א ע' 240). יום שמח"ת תרצ"ט. ליל א' דחגה"ש תש"ח (סה"מ תש"ט ע' 173).

2) ראה הלשונות בשיחות הנ"ל. וראה לקו"ש ח"כ ע' 266 ואילך הדרגות והזמנים. ועיקר הענין ד„לדרכו" בעניני הרשות המבואר לקמן הוא במוצאי שבת בראשית. וראה לקו"ש שם ע' 282 הערה *15. וראה לקמן הערה 35.

3) פרשתנו לב, ב.

4) ראה שיחת מוצש"ק בראשית תשל"ה (נדפסה בלקו"ש ח"ט בתחילתו). לקו"ש שנסמנו בהערה 2.

5) בימות החול שאינו דומה להאכו"ש דשויו"ט.

6) להעיר מרמב"ם הל' דיעות רפ"ה. לקו"ד ח"ג תכא, א ואילך. תרה, א ואילך.

7) אבות פ"ב מי"ב.

8) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

9) ראה לקו"ש ח"כ שם (ע' 266 ואילך) שהוא הנתינת כח כו' להעבודה.

איד האָט, צו קענען אויפטאָן אַז אין „דרכו", אין זיינע וואַכעדיקע ענינים[10], זאָל זיך אָנזען און דערפילט ווערן אַז דאָס איז „דרכו" — דער ספּעציעלער וועג פון אַ אידן — נעמט זיך פון דער קדושה ותומ"צ וועלכע אַ איד שעפּט אַן במשך פון חודש תשרי, חודש הכללי.

ב. די רייד פון רבותינו נשיאינו זיינען מדוייק בתכלית הדיוק, ובמילא דאַרף מען זאָגן, אַז דאָס וואָס דער אָוועקגיין פון חודש תשרי אינעם דרך וסדר העבודה במשך השנה איז מתואר מיט די ווערטער „ויעקב הלך לדרכו", איז דאָס ניט בלויז דערפאַר וואָס אין די ווערטער איז מרומז די עבודה, נאָר ווייל דער דרך וסדר העבודה הנ"ל איז אויך בהתאם צו דעם ענין וסופו, וואו די ווערטער ווערן געזאָגט בתורתנו תורת חיים (הוראה בחיים), בפרשתנו בקשר מיט „ויעקב הלך לדרכו".

איז ניט מובן: דער פּסוק „ויעקב הלך לדרכו" רעדט ווען יעקב'ס גיין פון חו"ל, פון „חרן" — „חרון אף של מקום בעולם"[11], קיין ארץ ישראל, ארץ הקודש; קומט אויס, אַז די הליכה פון „יעקב לדרכו"[12] וויִ דאָס איז מתואר אין פּסוק, איז בסדר ותוכן הפּכי פון דער הליכה הנ"ל פון אַ אידן (פון ענייני קדושה (חודש תשרי) צו עובדין דחול (די עבודה פון כל השנה))[13]?

ג. דער ביאור אין דעם: דער פּסוק „ויעקב הלך לדרכו" קומט בסיום סיפּור המעשה ווי יעקב איז אַנטלאָפן פון לבן, ווי לבן האָט אים נאָכגעיאָגט, און די טענות און איבעררייד צווישן יעקב און לבן[14], ביז אַז „וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקומו ויעקב הלך לדרכו גו"[15]. ד.ה. אַז „ויעקב הלך לדרכו" קומט ניט בהמשך צו עבודת יעקב בבית לבן, נאָר נאָכדעם ווי ער איז שוין אַוועק פון בית לבן בחרן, און לבן איז אים נאָכגעלאָפן.

און אין דעם באַשטייט די שייכות צווישן „ויעקב הלך לדרכו" (אין אונזער פּרשה) צו דער הכרזה פון „ויעקב הלך לדרכו" בסיום חודש תשרי: דער ענין פון רדיפת לבן וכו' בפּנימיות הענינים, איז די נתינת כח צו יעקב'ן אַז ער זאָל קענען בייקומען עשו'ן (ווי דערציילט אין דער וויִטערדיקער פּרשה וועגן די הרפּתקאות פון יעקב'ן ביים באַגעגענען זיך מיט עשו'ן), וואָס דאָס איז דער בירור פון עשו'ן; און דאָס איז ע"ד ווי די נתינת כח פון חודש תשרי אויף דער עבודת הבירורים פון כל השנה כולה.

ד. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים דעם ביאור פון מעזריטשער מגיד[16], אַז דער טעם (בפּנימיות הענינים) וואָס לבן האָט נאָכגעיאָגט יעקב'ן איז: לפי שיעקב אבינו השאיר אחריו אותיות התורה שעדיין לא הוציא אותם מלבן ולזאת רדף לבן אחר יעקב ליתן לו את האותיות שנשארו אצלו

---

10) ובפרט ימי החול דימי החורף, כחצי שנה בלא רגלים (ראה לקו"ת ברכה צח, ב). ואו העבודה קשה יותר מבימות החמה — ראה סה"מ — מלוקט ח"א ע' קנז. לקמן ע' 382. וש"נ.

11) פרש"י ס"פ נח (ובכמה דפוסים ליתא תיבת „בעולם"). וראה זח"א קמז, א.

12) להעיר מאלשיך וישלח לב, ד.

13) ע"פ מה שנתבאר בד"ה ויאמר ה' כו' לך לך תשל"ח ס"ג (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 297. סה"מ — מלוקט שם ע' רפג), יש בהעבודה ד„ ויעקב הלך לדרכו" גם הליכה מלמטה למעלה אבל הפי' העיקרי ה"ה כנ"ל בפנים הליכה מלמעלה למטה.

14) פרשתנו לא, יז ואילך.

15) שם לב, א־ב.

16) אור המאיר הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו (כרך ה) תתסט, א ואילך.

וניתוסף פרשה א׳ בתורה באלו האותיות[17].

איז ניט מובן[18]: די „אותיות התורה״ וואָס יעקב האָט איבערגעלאָזן בייַ לבן׳ען, זיינען דאָך ניצוצות קדושה וואָס האָבן זיך געפונען באַ לבן׳ען, הייַנט וויבאַלד אַז דער תכלית וואָס יעקב האָט זיך צוואַנציק יאָר געפונען בבית לבן איז געווען צוליב מברר זיין דאָרט די ניצוצות הקדושה — איז פאַרוואָס האָט ער די ניצוצות איבערגעלאָזן און זיי ניט מברר געווען? און די העלאה זייערע איז געווען דוקא דורך לבן׳ס „וירדף אחריו״?

איז פון דעם גופא מוכח, אַז אין די ניצוצות קדושה, וואָס זיינען געווען אין לבן׳ס רשות, זיינען געווען צוויי סוגים: א) ניצוצות וואָס יעקב מיט זיין עבודה דאָרט האָט זיי געקענט מברר זיין; ב) אַזעלכע ניצוצות, וואָס זייער בירור האָט ניט געקענט זיין דורך יעקב׳ס עבודה אַליין, נאָר דורך לבן׳ס רדיפה נאָך יעקב׳ן.

ע״ד דוגמא ווי עס זיינען פאַראַן צוויי סוגי מצוות: א) „סתם כל המצוות״, ווי סוכה, לולב[19] אד״ג, וואָס זייער קיום איז אַפהענגיק פונעם מענטשן׳ס דעת ורצון — די מצוה ווערט דורכגעפירט דורך דעם וואָס דער מענטש וויל און האָט אין זיינען צו טאָן די מצוה; ב) מצוות וואָס זיינען ניט תלוי אין רצון ודעת האדם, ואדרבה, זייַער קיום איז דווקא שלא מדעתו ווי די מצוה פון שכחה וכה״ג (ע״ד ווי ס׳איז מבואר אויך בנוגע צו „כבוד״ און „גדולה״[20]).

און דער טעם פנימי פון דעם חילוק איז: די מצוות וואָס זיינען פאַרבונדן מיט דעת ורצון האדם, זיינען מושרש למעלה אין דער דרגא פון כתר, אריך אנפין וואָס איז די בחי׳ פון רצון העליון — און דערפאַר זיינען זיי אויך למטה פאַרבונדן מיט דעת ורצון המקיים און דורך זיין עשי׳ איז ער ממשיך פון רצון העליון; משא״כ די מצוות וואָס זייער קיום איז דוקא שלא מדעת, ווי שכחה הנ״ל, זייער שורש איז אין בחי׳ תחתונה שבמאציל (וואָס איז העכער פון רצון) — און דערפאַר זיינען זיי אויך למטה העכער פון צו זיין געבונדן מיט דעת ורצון האדם, כמבואר בלקו״ת[21].

עד״ז ווען זיין פאַרשטאַנדיק אויך בנוגע צו די צוויי סוגי ניצוצות וואָס זיינען געווען בייַ לבן׳ען: די ניצוצות וואָס יעקב האָט מברר געווען במשך זיין געפינען זיך בייַ לבן׳ען, זיינען געווען פון דעם סוג וואָס האָט געקענט און געדאַרפט מבורר ווערן דורך דעם וואָס יעקב האָט זיך אין זיי מתעסק געווען ברצונו ודעתו. עס זיינען אָבער בייַ לבן׳ען געווען אויך אַזעלכע ניצוצות נעלים, וואָס יעקב האָט זיי ניט געקענט מעלה זיין דורך זיין עבודה מיט רצון ודעת — און דערפאַר זיינען זיי איבער־

17) וראה לקו״ש ח״א ע׳ 80 הדמיון (והביאור) להמבואר באגה״ק סכ״ה.

18) אוה״ת שם.

19) הטעם שתפס בלקו״ת (בהערה 21) ב׳ מצות אלו סוכה ולולב י״ל כי במצות אלו תוכנם ועניגם הו״ע הדעת: בסוכה נאמר (אמור כג, מג) „למען ידעו דורותיכם כי בסוכות״ (ולכן הכוונה במצות סוכה היא לא רק כוונת המצוה אלא גם חלק מקיום המצוה כתיקונה* — ראה ב״ח או״ח ר״ס תרכ״ה. שו״ע אדה״ז שם); ו׳לולב ומיניו הוא המשכת הדעת כו״ (לקו״ת ברכה צו, א. ובכ״מ).

*) ואף שכ״ה גם בתפלין וציצית כבב״ח שם, הרי בהנ״ל הוא כפי שנאמר „למען תזכרו גו״, „למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך״. ולא כבסוכה „למען ידעו גו״.

20) ראה עירובין יג, ב.

21) ברכה צט, ב ואילך.

געבליבן ברשות לבן; און זייער בירור ועלי' איז דורך א כח עליון (בדרך אתערותא דלעילא).

ה. די מדריגה וואס פון איר ווערט נמשך דער כח עליון בדרך אתערותא דלעילא, איז מרומז אינעם נאמען „לבן", ווי די רז"ל[22] זאגן אויפן פסוק[23] „הידעתם את לבן — הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עונותיכם כשלג".

און די הסברה אין דעם איז (כמבואר בתו"א[24]), אז דער ענין פון לבן דקדושה — די בחי' פון לובן העליון, „בחי' אור עצמותו ומהותו של אא"ס ב"ה" — איז דאס ווי, למשל, דער מראה וגוון לבן (דער וייסער קאליר) וועלכער איז אנדערש פון אלע אנדערע קאלירן: די אנדערע גוונים ווערן אויפגעטאן דורך דער מציאות פון ארב וואס שאפט דעם באשטימטן גוון. משא"כ די מראה וגוון לבן איז דאס ווי עס זעט אויס דער עצם ומהות פון א זאך, וואס ווערט ניט אויפ־געמאכט דורך ארבן, „וכן הוא עד"מ אוא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו דלית בי' בחי' גוונין כלל".

און דאס איז די שייכות פון לבן צו דעם וואס ער איז „עתיד ללבן עונותיכם כשלג", כמארז"ל הנ"ל, ווייל דער ליבון, די מחילה פון די עוונות, קומט דורך המשכת עצמות אוא"ס ב"ה וואס איז העכער פון סדר ההשתלשלות, וואס דאס איז די בחי' פון לובן העליון[25] — דער שורש בריבוי השתלשלות וכו' פון לבן שלמטה.

און דאס איז דער טעם וואס די רז"ל[26] זאגן: תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר, אז תשובה אליין איז ניט גענוג און דווקא יוהכ"פ, עיצומו של יום איז מכפר — וואס ארום דער לובן העליון, וואס פון דארט קומט די מחילת העוונות, היות אז דאס איז א מדריגה וואס איז העכער פון השתלשלות, קען עס דעם אדם ניט ממשיך זיין דורך זיין עבודה און אתעדל"ת (אליין), אפילו ניט דורך עבודת התשובה, נאר זי קומט מלמעלה בדרך אתעדל"ע[25] אין יוהכ"פ[27].

ו. עפ"י הנ"ל (אז די בחי' פון לובן העליון [וואס איז „נשפל" געווארן „בלבן גשמי"[28]] קען ניט נמשך ווערן דורך עבודת האדם ואתעדל"ת, נאר דווקא דורך אתעדל"ע) איז פארשטאנדיק, אז דער בירור פון די (נידעריקערע) ניצוצות, וואס יעקב האט אויפגעטאן איז די צוואנציק יאר בבית לבן, וויבאלד דאס איז געווען דורך זיין עבודה בדרך אתעדל"ת, האט נאך ניט פועל געווען דעם גילוי פון לובן דקדושה וואס איז „נשפל" געווארן אין דעם לבן הגשמי; דווקא ווען לבן (דורך זיין שורש — לובן העליון) איז נאכגעלאפן יעקב'ן (היינו בדרך אתעדל"ע) צו איבערגעבן אים די ניצוצות נעלים (אותיות) וואס זיינען ביי אים איבערגעבליבן, דעמאלט איז ביי יעקב'ן נתגלה געווארן די בחי' לובן העליון וואס איז געווען באהאלטן אין (גשמיות'דיקן) לבן למטה.

---

22) ב"ר פרשתנו פ"ע יוד.

23) פרשתנו כט, ה.

24) סוף פרשתנו כד, ב, וראה שם כג, א.

25) ראה לקו"ת דרושים ליו"כ סח, ד. ד"ה כתפוח בעצי היער מאדה"ז (קה"ת תשי"ד) פ"ד ואילך (אוה"ת שה"ש כרך א' ע' קצב ואילך).

26) יומא פו, א. וראה משנה שם פה, ב.

27) להעיר ממשנ"ת בלקו"ש ח"ד (ע' 1149 ואילך) במחלוקת רבי ורבנן (שבועות יג, א), דגם לרבנן עיצומו של יום מכפר אלא שס"ל שגילוי הכפרה דעיצומו של יום (שלמעלה מהכפרה שע"י התשובה) הוא ע"י התשובה.

28) תו"א פרשתנו כג, א.

און דערמיט איז מובן דער המשך הענין „וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו" (אלס הקדמה צו „ויעקב הלך לדרכו"): נאך דעם ווי ס'איז געווען „וירדוף" פון לבן — לובן העליון כנ"ל — איז דאן נמשך און נתגלה געוואלן דער לובן העליון אין דעם אופן פון „נשיקין ואתדבקות רוחא ברוחא"[29] צו יעדן פון די בני ישראל — „וינשק לבניו ולבנותיו", וואס דאס איז תכלית הדביקות באלקות.

און דאס איז דער צוזאמענהאנג פון „וישכם גו' וינשק (לבן) וגו'" מיט „ויעקב הלך לדרכו": אויפן וועג פון יעקב'ס הליכה צו ארץ ישראל האט ער זיך באגעגנט און געהאט צו טאן מיט עשו'ן און האט זיך „מתאבק" געווען מיט שרו של עשו — עבודת הבירורים — איז אים די נתינת כח אויף דער עבודה געקומען פון „וישכם לבן בבוקר", פון המשכת לובן העליון.

ז. עפ"י הנ"ל איז פארשטאנדיק די שייכות פון „ויעקב הלך לדרכו" (שבפרשתנו) צו דער עבודה פון יעדן אידן אין זיין הליכה פון חודש תשרי צו דער עבודה פון כל השנה:

נאך די טעג פון התעוררות און עבודת התשובה פון יעדן אידן אין חודש אלול, אין די ימי הסליחות ובפרט אין די עשרת ימי תשובה, וואס דערמיט איז ער מעורר וממשיך מלמעלה דאס וואס ער איז בכח צו ממשיך זיין דורך אתעדל"ת, דורך אייגענער עבודה, ווערט דערנאך נמשך דער גילוי בחי' לובן העליון בדרך אתעדל"ע — „וישכם לבן בבוקר" — אין יום הכפורים [וואס דערפאר[30] זיינען די ספעציעלע לבושים פון כה"ג ביוהכ"פ געווען בגדי לבן[31], וואס ווייזט אויף דעם גילוי פון אוא"ס ממש, פשוט בתכלית הפשיטות כנ"ל], און ווי ס'איז מבואר אין לקו"ת[32], אויף ביום הזה יכפר עליכם לפני ה', אז עס ווערט נתעורר „פנימיות רצונו ית"', וואס דאס ווערט אנגערופן „כארז בלבנון" ווייל ער איז „מלבין עונותיהם של ישראל" —

און „וינשק לבניו ולבנותיו": עס ווערט נמשך אין אלע „פרצופים העליונים", ביז אויך אויף צו מהפך זיין דעם רע פון נפש הבהמית וואס ווערט אנגערופן „בניו ובנותיו", אז „זדונות נהפכים לזכיות ממש"[33].

און דעריבער, איז באלד נאך יוהכ"פ, נאכדעם ווי ס'איז געווען די המשכה נעלית פון לובן העליון, הויבט זיך אן די עבודה פון „ויעקב הלך לדרכו", כמבואר אין דרושי חסידות[34].

אבער דער עיקר הענין פון „ויעקב הלך לדרכו" פאנגט זיך אן נאכן חודש תשרי, דהיינו נאכדעם ווי די בחי' פון לובן העליון קומט אראפ בגילוי און אין אן פנימיות אין חג הסוכות און שמע"צ ושמח"ת, וואס דעמאלט איז אויך דער עיקר המשכה פונעם נתינת כח אויף

---

29) תו"א שם כד, ב.

30) לקו"ת אחרי כה, ג.

31) וי"ל שגם מזה סמך ללבוש בגדים לבנים (וקיטול) ביוהכ"פ. ולהעיר מאלף למטה למטה אפרים סתר"י סק"ז.

32) יוהכ"כ שם.

33) ד"ה כתפוח שם.

34) המשך וככה תרל"ז רפצ"ו.

ולהעיר ע"ד כהנ"ל מאגה"ק סימן ד', בפירוש „צדק לפניו יהלך" — „לפניו הוא מלשון פנימיות ויהלך הוא מלשון הולכה שמוליך את פנימיות הלב לה' (שהוא למעלה מהדעת באדם, היא בחי' מתנה נתונה מאת ה' כו' — כמ"ש שם לפנ"ז קו, רע"א) ואחר כך ישים לדרך ה' פעמיו כו' בכל מעשי המצות ות"ת כו'".

דער עבודה פון „ויעקב הלך לדרכו" — אויף זיין דרך העבודה אין אלע עניני חול[35], צו מברר זיין די ניצוצות און זיי מעלה זיין לקדושה[36] דורך דער עבודה פון „וכל מעשיך יהיו לשם שמים" און „בכל דרכיך דעהו".

(משיחת שבת בראשית תשי"ב)

35) משא"כ ויעקב הלך לדרכו שלאחרי יוהכ"פ הוא בתורה ומצות כמפורש בהמשך וככה שם: „פי' שהלך לדרכו בדרך התורה והמצות להיות בבחי' סו"מ ועש"ט שזהו דרך ה' .. כמ"ש מזה בד"ה כתפוח בעצי היער", וכ"כ שם רפ"ד „והו"ע העסק בתומ"צ". ועד"ז בתו"א סוף פרשתנו. משא"כ „דרכו" שלאחרי שמחת תורה ובמיוחד לאחרי שבת בראשית וחודש תשרי הוא בדברי הרשות ועניני חול, כמשנ"ת בלקו"ש ח"כ ע' 266 ואילך.

ולהעיר דבסה"מ תש"ט (הנ"ל הערה 1): אין ויעקב הלך לדרכו אין דער עבודה פון תורה ומצות כו'. וראה מה שהובא (סה"מ תישרא ע' 78) מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מתחיל הסדר דויעקב הלך לדרכו הוא דרך הוי', דרך התורה והמצוה. וי"ל בזה עדמשנ"ת בלקו"ש ח"ט (ע' IX הערה 7). וראה הנסמן בהערה הבאה.

36) ראה תו"א סוף פרשתנו. ולהעיר מההגה"ה לפ"ד בד"ה כתפוח שם.